Мўминова Ойазимхон Икромхон қизи

Мўминова Мехрибону Ихтиёр қизи

mexriboncamu@gmail.com

Марказий Осий Ҳалқаро Тиббиёт Университети (Сентрал Асиан Медисал Университй) Фарғона шаҳар

БОЛАЛАР РИВОЖЛАНИШИДА ЭКОЛОГИК ПАТОЛОГИЯ НАЗАРИЯСИ

Болалар саломатлиги ҳолати атроф-муҳит сифатининг ўзгаришини акс эттирувчи энг нозик кўрсаткичлардан биридир. Экопатология, биринчи навбатда, ўзига хос кимёвий ифлослантирувчи моддаларга юқори сезгир бўлган болаларда, кўпинча уларнинг паст интенсивлигининг танага узоқ муддатли таъсири туфайли юзага келади. Болалар ўзларининг ноёб жисмоний, биологик ва ижтимоий хусусиятлари туфайли бутун инсоният аҳолисининг энг заиф қисми ҳисобланишади. Кўп маълумотлар шуни кўрсатадики, экологик жиҳатдан ноқулай ҳудудларда ҳам катталар, ҳам болаларнинг кўпайиши қайд этилган. Боланинг кейинчалик катталарнинг саломатлигига қуйидагилар таъсир қилишини қайд этиш мумкин: Ота-оналарнинг ҳомиладор бўлгунга қадар соғлиғининг ҳолати масалан: касал ота-оналардан соғлом болалар туғилиши мумкин эмаслиги, алкогол, радиация ёки кимёвий таъсирлар натижасида; Онада ҳомиладорликнинг боришида, онада анемия; онада сурункали патологиянинг мавжудлиги ва кучайиши; онада юқумли (паразитар) касалликларнинг мавжудлиги, ҳомиладорликнинг биринчи ва иккинчи ярмининг токсикози; ҳомиладорликни тўхтатиш таҳдиди; кўп ҳомиладорлик, кислород камлиги ривожланиши билан фетопласентал етишмовчилик (она ва ҳомила ўртасида қон оқимининг бузилиши), йўлдошнинг тузилишидаги ўзгаришлар, Пренатал даврда атроф-муҳитнинг салбий таъсири зарарли касбий омиллар, ташқи

муҳитнинг зарарли омиллари, шу жумладан аҳоли пунктлари ва уй-жойларнинг салбий омиллари; озуқавий омиллар (озиқ моддаларнинг этишмаслиги, аллергенлар, ортиқча нитратлар ва бошқалар, ксенобиотиклар) дори-дармонлар, физиотерапевтик муолажалар; алкогол, никотин, гиёҳванд моддалар Атроф-муҳит омилларининг (уларнинг комплексининг) ҳаётнинг турли даврларида (айниқса, танқидий даврларда) салбий таъсири. Кимёвий моддаларга энг юқори сезувчанлик эмбрион, янги туғилган чақалоқ ва ёш болада кузатилади. Ксенобиотикларнинг кириб бориш йўллари, Пласента орқали, Тери (ёғда эрийдиган бирикмалар), шиллиқ пардалар, Нафас олиш тизими, ембрион даври, Углерод оксиди (CO, углерод оксиди) - карбоксигемоглобин ҳосил бўлиши яъни (ҳомилада карбоксигемоглобин концентрацияси CO нинг ҳалокатли Ъб га юқори яқинлиги туфайли онаникидан юқори) - тўсатдан ҳомила ўлими юз бериши мумкин.

Бугунги кунда биосферанинг ифлосланишини тартибга солувчи умумеътироф этилган гигиеник стандартлар кимёвий объектларнинг максимал рухсат этилган концентрацияси ҳисобланади. Аммо муаммо шундаки, атроф-муҳитнинг хавфсиз ифлосланиши йўқ. Бундан ташқари, катталар ва ҳатто экспериментал ҳайвонларнинг реакцияларини ўрганиш асосида биосферадаги зарарли моддаларнинг гигиеник меъёрлари ишлаб чиқилган. Аммо улар сезгирликнинг ёшга боғлиқ ўзгаришлари мавжудлигини таъминламайди. Бундан ташқари, экологик атроф-муҳит антропогенларининг (олдиндан токсик бўлмаган концентрациялар оралиғида) болалар саломатлигига таъсирининг дозага боғлиқлиги аниқланмаган.